
[2020-44-RE](#)

Causa 2020-44-RE

(Riestra González de Ubieta c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 297-2020. Recurs d'empara

Aute del 13 de juliol del 2020

BOPA núm. 92, del 22 de juliol del 2020

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 8 de juny del 2020, en nom i representació propis, pel lletrat Sr. Antoni Riestra González de Ubieta mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra l'aute del 8 de març del 2020, dictat per la Batllia de Guàrdia (Penal), i, contra l'aute del 13 de març del mateix any, dictat pel Tribunal de Corts, en el marc d'un procediment d'*habeas corpus*, així com contra l'aute del 17 d'abril del 2020, dictat pel Tribunal de Corts, i, contra l'aute del 18 de maig del mateix any, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, en el marc de l'incident de nul·litat, per una presumpta vulneració del dret a la llibertat i del principi de seguretat jurídica, reconeguts als articles 9.1 i 9.2 de la Constitució, així com dels drets a la jurisdicció i a la defensa, en els seus vessants dels drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un procés degut, reconeguts tots ells a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats i que anul·li les resolucions impugnades;

Vista la Constitució, especialment els articles 9, 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Joan Manel Abril Campoy;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 8 de març del 2020, la batlle de guàrdia va dictar un aute mitjançant el qual desestimava la

petició verbal d'*habeas corpus* efectuada pel Sr. Antoni Riestra González de Ubieta, declarava ajustada a dret la seva detenció governativa, per tal com la prova amb alcoholímetre havia donat un resultat positiu, i decretava l'arxiu d'aquestes actuacions.

1.2. El 13 de març del 2020, el Tribunal de Corts va acordar desestimar el recurs d'apel·lació presentat pel Sr. Antoni Riestra González de Ubieta, en nom i interès propis en tant que lletrat, i va confirmar l'aute dictat per la batlle de guàrdia.

1.3. El recurrent va formular un incident de nul·litat d'actuacions contra aquesta darrera resolució, i, el 17 d'abril del 2020, el Tribunal de Corts va dictar un aute mitjançant el qual desestimava aquest incident.

1.4. D'acord amb les disposicions de l'article 18 *quater* de la Llei transitòria de procediments judicials, el recurrent va presentar un recurs d'apel·lació contra la desestimació esmentada davant la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia.

1.5. El 18 de maig del 2020, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute en què acordava la inadmissió a tràmit d'aquest recurs.

1.6. El 8 de juny del 2020, en nom i representació propis, el lletrat Sr. Antoni Riestra González de Ubieta va interposar un recurs d'empara contra totes les decisions que s'acaben de ressenyar en els punts anteriors, per una presumpta vulneració del dret a la llibertat i del principi de seguretat jurídica, reconeguts als articles 9.1 i 9.2 de la Constitució, així com dels drets a la jurisdicció i a la defensa, en els seus vessants dels drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un procés degut, reconeguts tots ells a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació del recurrent

- El recurrent fonamenta el seu recurs d'empara en la vulneració del dret a la llibertat (articles 9.1 i 9.2 de la Constitució) i en la del dret a la jurisdicció (article 10 de la mateixa norma), en el seu vessant del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret.

- Assenyala que aquest recurs d'empara té com a finalitat que es validi constitucionalment o no la legalitat de la detenció governativa que va patir. Així, entén que el protocol d'actuació del Servei de Policia podria contravenir absolutament amb allò que es preveu a l'article 9.2 de la Constitució. En efecte, segons el seu parer, una vegada esclarits els fets i la comissió del delictes establert a l'article 268.1 del Codi penal (conducció sota els efectes de l'alcohol), el confinament del detingut fins al matí següent amb la justificació de prendre-li declaració és il·legal. És a dir, una vegada esclarits els fets, ja no es podia justificar que se sacrificués el seu dret a la llibertat.

- L'article 9.2 de la Constitució determina dues limitacions temporals relatives a la privació del dret a la llibertat, les 48 hores com a període màxim o fins que s'hagin dut a terme les indagacions tendents a l'esclariment del cas. En aquest procediment, la detenció després de l'esclariment del cas resulta il·legal i inconstitucional, segons l'article 9.2 de la Constitució i l'article 6 c) i d) de la Llei transitòria de procediments judicials.

- Així mateix, sosté que l'aute del 8 de març del 2020 de la batlle de guàrdia vulnera el dret a la

jurisdicció ja que es limita a declarar ajustada a dret la detenció, però incorre en incongruència omissiva perquè no es va pronunciar en relació amb la petició de fons: la legalitat de la detenció una vegada esclarits els fets.

Segons el seu parer, l'aute del Tribunal de Corts del 13 de març del 2020 també vulnera els drets a la llibertat i a la jurisdicció, ja que esmena o complementa, en fase de recurs, la decisió de la Batllia de Guàrdia i s'extralimita en les seves funcions revisores. A més, entén que no hi ha necessitat de sacrificar el dret a la llibertat amb la justificació que cal esperar la metabolització de l'alcohol en sang per poder prestar una declaració davant el Servei de Policia amb plenes garanties, ja que no cal practicar cap prova més afegint que la declaració esmentada seria supèrflua.

- També considera que l'aute del Tribunal de Corts del 17 d'abril del 2020 i l'aute de la Sala Penal del 18 de maig del mateix any incideixen en les mateixes vulneracions del dret a la llibertat i del dret a la jurisdicció, ja que desestimen els incidents de nul·litat sense endinsar-se en el fons de l'afer.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats i que anul·li les resolucions impugnades.

2.2. Argumentació del Tribunal de Corts

- L'aute del Tribunal de Corts del 13 de març del 2020, estableix que el protocol que segueix el Servei de Policia, cas que el resultat del test d'alcoholèmia sigui superior a 0,8 g/l, consisteix en detenir la persona i ingressar-la en una cel·la de les dependències policials per tal que, quan la seva taxa d'alcohol sigui inferior, es pugui practicar una segona lectura de drets, així com la resta de diligències necessàries (constatació de símptomes, confiscació del permís de conduir, inventari de les peces intervingudes, etc.). I, seguidament, en funció de les instruccions del Ministeri Fiscal, la persona detinguda és alliberada o posada a disposició judicial. En aquest sentit, el Tribunal de Corts considera que les diligències portades a terme s'adrecen a la metabolització de l'alcohol en sang per tal que el detingut pugui prestar declaració amb plenes garanties i condicions.

- Afegeix que l'aute del Tribunal Constitucional de l'11 de novembre del 2019, recaigut en la causa 2019-60-RE, va resoldre aquesta mateixa qüestió i va considerar que una detenció d'una dotzena d'hores en un supòsit d'alcoholèmia, sent necessari practicar un nou test d'alcoholèmia al matí següent, no es pot entendre com a arbitrària, ni desproporcionada ni injustificada. Per consegüent, considera que tant la detenció governativa com el seu manteniment van ser ajustats a dret.

- El 13 d'abril del 2020 el Tribunal de Corts va desestimar l'incident de nul·litat promogut pel recurrent per la via de l'article 18 *quater* de la Llei transitòria de procediments judicials. En aquest cas, el Tribunal de Corts va considerar que s'emprava l'incident esmentat com un mecanisme per tractar que es reexaminin els motius que ja van ser analitzats en el procediment d'*habeas corpus* en dues instàncies.

2.3. Argumentació de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia

- La Sala Penal va inadmetre a tràmit el recurs d'apel·lació presentat contra la desestimació de l'incident de nul·litat dictada pel Tribunal de Corts.

- Exposa que l'aute del Tribunal de Corts impugnat va examinar totes les al·legacions introduïdes pel

recurrent respecte de la seva detenció i de la prolongació d'aquesta. Així va exposar que la finalitat del manteniment de la detenció era la de metabolitzar l'alcohol per tal de poder prendre-li declaració amb totes les garanties, afegint que un aute recent del Tribunal Constitucional de l'11 de novembre del 2019, havia examinat un cas similar sense apreciar cap vulneració del dret a la llibertat.

- Considera que el Tribunal de Corts sí que es va pronunciar sobre el motiu de la prolongació de la detenció, i si bé la Batllia no ho va fer, el recurrent no va demanar la nul·litat sinó la revocació, la qual cosa va permetre al Tribunal de Corts examinar aquesta qüestió, sense que existeixi cap mena d'extralimitació.

- Destaca que en el recurs d'apel·lació contra l'incident de nul·litat, el recurrent discrepa de la decisió adoptada pel Tribunal de Corts tornant a reproduir els mateixos arguments que considera mancats de fonament, per la qual cosa decideix inadmetre a tràmit el recurs d'apel·lació.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El recurs d'empara no converteix el Tribunal Constitucional en una tercera instància ni en un tribunal suprem; l'únic objecte del recurs d'empara és el de verificar que les decisions impugnades estiguin motivades i es fonamentin en un raonament jurídic que no sigui il·lògic ni absurd i no vulnerin cap dels drets protegits per l'article 10 de la Constitució.

3.2. L'article 9.1 de la Constitució reconeix el dret de totes les persones a la llibertat, de manera que aquestes només en poden ser privades per les causes i mitjançant els procediments que preveuen la Constitució i les lleis.

Especialment es destaca, conforme a l'apartat 2 de l'article esmentat, que "*La detenció governativa no pot durar més del temps necessari per dur a terme les indagacions tendents a l'esclariment del cas i mai no pot excedir de quaranta-vuit hores sense que el detingut sigui posat a disposició de l'autoritat judicial*".

Així mateix, la Constitució ordena la creació d'un procediment per tal que tot detingut pugui acudir a un òrgan judicial que examini la legalitat de la seva detenció (apartat 3 del mateix article).

3.3. Aquest procediment d'*habeas corpus* està desenvolupat als articles 5 i 6 de la Llei transitòria de procediments judicials.

El cànon de constitucionalitat assentat al respecte estableix, en primer terme, que el principi és el dret a la llibertat i el dret a la seguretat jurídica de les persones i que l'excepció és la seva privació o la seva limitació sota control judicial (sentència del 26 de febrer del 2020, recaiguda en la causa 2019-75-RE).

En segon terme, es tracta d'un procediment que la llei ha previst per impugnar una mesura de privació de llibertat acordada per una autoritat administrativa (sentència del 26 de maig del 2020, recaiguda en la causa 2020-21-RE).

I, en tercer terme, que el procediment d'*habeas corpus* es pot emprar encara que el justiciable no estigui detingut en el moment de la presentació de la seva petició. En efecte, s'ha sostingut, de manera reiterada, que la posada en llibertat d'una persona detinguda no pot impedir que aquesta

persona sol·liciti que l'autoritat judicial revisi la legalitat de la seva detenció (aute de l'11 de novembre del 2019, recaigut en la causa 2019-60-RE).

3.4. El primer dels motius al·legats pel recurrent en empara rau en la vulneració de l'article 9.2 de la Constitució, pel fet que, de conformitat amb allò que preveu l'article 6 c) i d) de la Llei transitòria de procediments judicials, la detenció que va patir va ser il·legal i inconstitucional, ja que una vegada els fets esclarits en lloc de ser posat en llibertat, la seva detenció es va prolongar fins al matí següent.

L'article 6 de la Llei transitòria de procediments judicials estableix que:

- a) Qui ho sigui per una autoritat, agent, funcionari o particular, sense que concorrin els supòsits legals i, fins i tot quan concorrin aquests supòsits, la detenció s'hagi produït sense respectar les formalitats i requisits legals.*
- b) Qui sigui il·lícitament internat en qualsevol establiment o lloc d'Andorra.*
- c) Qui estigui detingut per més temps del previst per la llei.*
- d) Qui, havent estat legalment privat de llibertat, no li siguin respectats els drets que la Constitució i les lleis garanteixin a tota persona detinguda".*

l és, a redós dels apartats c) i d) de l'article 6 de la Llei esmentada, que el recurrent considera que el seu dret a la llibertat s'ha vist sacrificat de manera il·legal.

Aquest Tribunal Constitucional ja ha tingut ocasió de pronunciar-se en un supòsit similar de prolongació de la detenció governativa (veg. l'aute de l'11 de novembre del 2019, recaigut en la causa 2019-60-RE) en què va indicar com els tribunals ordinaris han de valorar i ponderar la seva decisió per tal que la durada de la detenció no es pugui entendre com a desproporcionada, arbitrària o injustificada.

En el cas que ens ocupa, una vegada constatada l'alcoholèmia en les dependències policials, era necessari que el detingut restés en aquestes dependències per tal de poder prestar una nova declaració un cop l'alcohol s'hagués metabolitzat amb la finalitat que aquesta declaració s'efectués amb totes les garanties davant el Servei de Policia i que se li poguessin exposar les actuacions i diligències realitzades. Des d'aquesta òptica, realitzada la ponderació i analitzat el sacrifici del dret a la llibertat, s'entén que l'obligació de romandre a les dependències policials des de la seva detenció en el decurs de la matinada fins al matí següent, per poder prestar nova declaració, és ajustada i no pot ser considerada excessiva, arbitrària o injustificada.

3.5. El segon motiu del recurs d'empara es fonamenta en una vulneració del dret a la jurisdicció, en el seu vessant del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret. El recurrent al·lega que la batlle de guàrdia va vulnerar aquests drets, ja que es va limitar a declarar ajustada a dret la detenció però va incórrer en incongruència omissiva perquè no va pronunciar-se en relació amb la petició de fons: la legalitat de la detenció una vegada esclarits els fets. I, segons el seu parer, l'aute del Tribunal de Corts del 13 de març del 2020 també va vulnerar el dret esmentat, pel fet que va esmenar o complementar, en fase de recurs, la decisió de la Batllia de Guàrdia i, per consegüent, es va extralimitar en les seves funcions revisores. Infraccions que estén també a les resolucions dels incidents de nul·litat per part del Tribunal de Corts i de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia.

La doctrina d'aquest Tribunal Constitucional en relació amb la incongruència omissiva estableix, en primer terme, la comprovació de correlació entre allò que es va sol·licitar a la jurisdicció i allò que va

decidir aquesta, i, en segon terme, l'exigència que en els fonaments de dret es tinguin en compte els arguments bàsics de les parts per a acceptar-los o refusar-los de manera raonada, alhora que s'admet un refús implícit o tàcit dels arguments de la part per l'acceptació d'un argument contrari (sentències del Tribunal Constitucional del 2 d'abril del 2012, recaiguda en la causa 2011-37-RE, del 3 de desembre del 2012, recaiguda en la causa 2012-13-RE i sentències del 14 de maig del 2019, recaigudes en les causes 2018-67-RE i 2019-16-RE).

L'aute d'aquest Tribunal del 7 de setembre del 2016, recaigut en la causa 2016-12-RE declara que: *"D'acord amb la doctrina assentada d'aquest Tribunal, el vici d'incongruència omissiva ha de comprovar-se abans de res per la correlació, o no, entre allò sol·licitat a la jurisdicció i allò decidit per aquesta. Aquesta comprovació exigeix comparar el contingut del petitum de les parts i allò decidit en la decisió (o decisions) per la jurisdicció competent"*. I, seguidament afirma que: *"També cal que en les consideracions jurídiques que fonamenten la decisió es tinguin en compte els arguments bàsics de les parts per acceptar-los o rebutjar-los de manera raonada. Però una vegada que s'accepta i es fonamenta una via argumental la desestimació dels arguments contraris pot ser explícita, però també implícita o tàcita, sempre que s'entengui bé la fonamentació de la decisió. No s'exigeix que el fonament de la decisió s'estengui més del necessari per fer comprendre el seu sentit; ni cal que sigui reiteratiu."*

3.6. L'aute de la Batllia de Guàrdia del 8 de març del 2020 estableix, en el seu considerant III, que el manteniment de la detenció governativa es troba ajustat a dret perquè no s'ha incidit en cap dels supòsits de detenció il·legal de l'article 6 de la Llei transitòria de procediments judicials. És a dir, de manera implícita refusa l'argumentació de la part recurrent, i entén que la prolongació de la detenció governativa ha estat legal. I, posteriorment, el Tribunal de Corts, explicita els motius o raons per les quals el manteniment en les dependències policials des de la matinada fins al matí següent està justificat.

En efecte, en l'aute del Tribunal de Corts que resol l'apel·lació de l'*habeas corpus* (considerant III) exposa que, constatada la taxa d'alcoholèmia, i en tractar-se d'una actuació que inicialment és constitutiva de delicte, es deté i es trasllada la persona a les dependències policials. Allí, se l'ingressa a les cel·les fins que metabolitzi l'alcohol, per tal que, una vegada baixi el nivell d'alcohol en sang, la persona pugui prestar declaració amb plenes garanties i condicions.

Per tant, no es pot convenir amb el recurrent que s'hagi produït una vulneració del seu dret a la jurisdicció, en el vessant d'obtenir una resolució fonamentada en Dret (article 10 de la Constitució), ja que d'allò que s'acaba d'exposar se'n deriva, d'una banda, la correlació entre allò sol·licitat i allò que s'ha resolt, i, d'altra banda, explícitament en el cas del Tribunal de Corts, l'existència d'un aparell argumental que justifica el manteniment i la legalitat de la prolongació de la detenció governativa.

Conseqüentment, aquest motiu d'empara ha de decaure, a l'igual del primer, per la seva manca manifesta de contingut constitucional (article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional).

Per tot això que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

Decideix:

